

Před pěti lety se jihlavská místní skupina České křesťanské akademie vypravila od Jihlavy na jihovýchod obdivovat stavby Jana Blažeje Santiniho. Již tehdy bylo v plánu pokračování opačným směrem. To se uskutečnilo letos.

V sobotu 20. května v 8:00 ráno vyjel od ZUŠ zaplněný autobus s rozšafným řidičem panem Bohuňovským do Třemošnice. V tomto podželeznohorském městečku stojí zámek, který je v soukromém držení. V jednom z nároží je zámecká kaple, která nese stopy Santiniho architektonického rukopisu, zejména v šesticípém zdobení stropu. Majitelé umožňují prohlídky a také používání kaple k bohoslužbám pro veřejnost, což zaslouží ocenění. Za zmínku stojí i záměr obce vybudovat si vlastní kostelík, snad podle projektu Davida Vávry. Dík za zprostředkování prohlídky a průvodcovství patří místostarostovi Třemošnice panu Pecovi a paní Černohubové.

Asi 6 kilometrů je vzdálena další štace – Běstvína. Nad touto chudičkou obcí stojí mohutný a bohatě zdobený kostel svatého Jana Křtitele. Santiniho stopy jsou zde nápadné při vstupu. Krásně kroužené dvojité schodiště je na první pohled přinejmenším výrazně ovlivněno tvaroslovím barokní gotiky Jana Blažeje. Vnitřek je již ve zcela jiném duchu: obrazy velkých formátů, Rohrbachovy řezby, reliéfní křížová cesta... O minulosti i současnosti kraje i kostela nám zajímavě vyprávěl místní duchovní P. Jäger.

Potom jsme sešli na náves k velmi působivé drobné stavbičce – šestiboké kapli svatého Jana Nepomuckého s elegantními liniemi stěn i střechy a v bílo-pampeliškové barvě. Podobných – avšak nepostavených – kapliček s různou geometrií bylo v okolí plánováno více. Autorem této asi není Santini, ale některý z jeho napodobovatelů. Naproti kapličce roste mohutný platan, který svou rozložitostí a živelnou nepoddajností je jakoby protipólem a doplňkem subtilního lidského díla.

Následoval delší přejezd do Kutné Hory – Sedlce. Zdejší katedrální kostel Nanebevzetí Panny Marie a svatého Jana Křtitele je původně gotický. Vinou husitského běsnění skončil v rozvalinách. Oprav a úprav se začátkem 18. století ujal a neobyčejně úspěšně zhostil Jan Blažej Santini. Čistý světlý prostor s rafinovanou santiniovskou kosodélníkovou dlažbou v presbytáři a vzosnými konstrukcemi – zejména schodišti, klenbami a zavěšenými konzolami budí dojem lehkosti a vzdušnosti. Dojem dokreslil i příjemný krátký zpěv jednoho z členů výpravy. Na kůru je vyvěšena fotografie interiéru z některé z rovnodenností, kdy velkým gotickým oknem nad portálem padá měkké večerní slunce právě na oltář. To by snad stálo za samostatnou výpravu jen a jen pro zážitek souhry architektury a astronomie.

Protože cílem zájezdu nebylo jen poznávání památek, ale i společenský život, byl v Sedlci čas na oběd a volnou rozpravu. Po občerstvení a odpočinku jsme se s naším vozem otočili k jihu.

Cestami necestami, kterými možná nejel autobus už pěknou řádku let, jsme po překonání Želivky přijeli ke hřbitovnímu kostelíku svaté Anny. Stojí na kopci nad obcí Vyklantice u několika domů, nazývaných Petrovsko. Působí směs elegance a hrubosti, ale neméně svou polohou a výhledem do širokého kraje. Projektantem není v tomto případě inspirátor naší cesty, ale jiný barokní gigant Kilián Ignác Dientzenhofer. Zvolil zajímavý půdorys, založený na obdélníku, proniklém dvěma soustřednými elipsami.

Ofouknuti jarním povětrím a osvěžení procházkou jsme pak již jen projeli okolo kostela v samotných Vyklanticích. Ten je zasvěcen Janu Nepomuckému, jehož si baroko i Santini značně oblíbili. K této nepochybně santiniovské památce nám nedovolil zajet čas, ztracený při zdoluhavém čekání na oběd. Škoda.

Další důležitou zastávkou po Sedlci byl klášter v Želivě s kostelem Narození Panny Marie. Také jeho útroby zásadně ovlivnila práce Jana Blažeje. Náš autobus se úspěšně protloukl serpentinami a silničními opravami. Na místě se nás ujala entuziastická průvodkyně se schopností košatého výkladu mimo architektonické vody. V kostele a klášteře jsme se opět

setkali s typickými prvky: elegantně kroužená schodiště, zavěšené konzoly, zapletené klenby, rafinovaná dlažba a opět spojení stavby a hry světla během roku. Bonusem byla pak slavnost, spojená s příchodem krojovaných poutníků, nesoucích na nosítkách sochu Mariinu.

Pak už jsme směřovali k Jihlavě. Cestou jsme ještě zastavili v Mladých Bříštích, kde na návsi stojí malebný kostelík svatého Jana Křtitele – a vedle něj trochu stranou od osy rybník. Připsání přímo Janu Blažejovi Santinimu je sporné, ale obec patřila želivskému klášteru a kompozice stavby s jejím zrcadlením v návesním rybníčku nápadně připomíná architektonickou kompozici ve Zvoli. Snad tedy některý z mistrových následovníků?

Okolo půl sedmé večer jsme se vrátili do Jihlavy.

Zájezd měl více cílů. Hlavním bylo pochopitelně zhlédnutí více či méně známých staveb mistra barokní gotiky a splacení tak letitého dluhu. Nezanedbatelná byla jistě i společenská stránka věci, tedy setkání a lidí podobného založení. Bylo mezi nimi nemálo poučených a znalých, jejichž vzájemné diskuse a případné výklady obohatily velkou část nás, prostých výletníků.

Tomáš Krásenský

Fotografie:

<https://goo.gl/photos/BMJFJKeJ2SeTDURXA>